

Seurakuntien lausunnot kiinteistö- ja tilastrategioista

Yhteenveto

Seuraavassa yhteenvedossa on käsitelty asiakokonaisuuksittain seurakuntien lausuntoja lausuntopyynnössä esitettyjen kysymysten pohjalta. Lopuksi on käsitelty muita asioita ja erityiskysymyksiä, joita seurakunnat ovat lausunnoissaan halunneet nostaa esille.

1. Ovatko Rohkeasti yhdessä – hankkeessa tehdyt peruslinjaukset, joiden pohjalta nyt muotoillut strategiat on laadittu, edelleen yleisesti ottaen oikeansuuntaisia?

Haagan srk

Rohkeasti yhdessä -hankkeessa koostettu tilannekuva pääkaupunkiseudun seurakuntatodellisuutta koskettavista ja eri tavoin haastavista ilmiöistä on seurakuntaneuvoston mielestä edelleen ajankohtainen ja relevantti pohja kiinteistö- ja tilastrategialle. Ilmiöitä tulee kuitenkin uudelleen arvioida strategiakauden aikanakin, koska esimerkiksi ilmiöihin kirjatut toimitusten väheneminen ja maallistuminen eivät ole yksinomaan tilatarpeita vähentävä tai seurakuntatyötä negatiivisesti haastava asia. Toimitusten määrä vaihtelee Helsingissä alueittain ja esimerkiksi hautaan siunaamiset eivät välttämättä vähene kaikkialla. Tällä hetkellä on myös jo nähtävissä maallistumisen rinnalla uutta hengellisyyden kaipuuta, jonka myötä kirkkoon liitytään uudelleen tai ensimmäistä kertaa rippikoulun ja aikuiskasteen kautta.

Herttoniemen srk:

Herttoniemen seurakunnan näkökulmasta peruslinjaukset ovat yleisesti ottaen edelleen oikeansuuntaisia.

Johannes församling

Allmänt taget är de riktlinjer som formuleras i rätt riktning.

Kallion srk:

Tila- ja kiinteistöstrategian yhteys juuri hyväksyttyyn yhtymän strategiaan jää löyhäksi tai sitä ei ole kirjoitettu auki. Siihen viitataan ainoastaan Tilastrategian osiossa 2. ”Toimintaympäristön muutos ja sen vaikutus tiloihin”. Tämä osio on tehty kuitenkin varsin vaillinaisesti. Lisäksi puuttuu strateginen näkemys tilojen tulevaisuudesta ja tila-asioden yhteys seurakunnalliseen toimintaan.

Suurimpana ongelmana näemme, että strategiassa on lueteltu liian monta asiaa, joiden osalta linjaukset jäävät ilmaan, esimerkiksi ilman mainintaa tulevasta päätöksentekijästä. Monet isot ja periaatteelliset asiat on näin jätetty epämääräisten sanontojen varaan tai vihjauksina rivien väleihin. On vaikeata hahmottaa, mitä näistä mahdollisista täsmentämättömistä ehdotuksista seuraisi.

Pidämme tiloista luopumista ja tilojen monikäyttöistämistä oikeina ratkaisuna kiristyvän taloustilanteen haasteisiin.

Lauttasaaren srk:

Lauttasaaren seurakunta pitää kiinteistö- ja tilastrategiaa tärkeänä sekä koko Helsingin seurakuntayhtymän että seurakuntien toiminnan ja talouden kannalta.

Malmin srk:

Taustamuistiossa on niin paljon yksittäisiä asioita ja moneen suuntaan vetäviä teemoja, että sen hyväksyminen ei ole mielekäästä. Jos taustamuistio hyväksytään, näemme riskinä sen, että siinä tullaan ottaneeksi kantaa moniin asioihin, jotka eivät ole tässä yhteydessä relevantteja ja välttämättömiä.

Matteus församling:

Grundpaketet är bra.

Mikaelin srk:

Peruslinjaukset ovat edelleen oikeansuuntaisia.

Munkkiniemen srk

Munkkiniemen seurakuntaneuvosto pitää kiinteistö- ja tilastrategian laatimista ehdottoman tarpeellisenä. Itse strategiaa seurakuntaneuvosto pitää vielä hyvin keskeneräisenä. Dokumentti on luonteeltaan pikemminkin toimintaohje kuin strategia.

Oulunkylän srk:

Rohkeasti yhdessä -hankkeen keskeiset peruslinjaukset ovat mielestämme oikeansuuntaiset. Nyt käsillä oleva aineisto on kuitenkin siinä määrin monitasoista, että seurakunnan lausunnossa on hankala yksiselitteisesti hylätä/ hyväksyä käsillä olevaa paperia.

Paavalin srk:

Rohkeasti yhdessä – hankkeessa kiinteistöstrategiaa on tehty asiantuntijaryhmissä luottamushenkilöiden, työntekijöiden ja asiantuntijoiden voimin. Muutaman vuoden viiveen jälkeen materiaali on valmisteltu hyvin ja oikeansuuntaisesti. Kiinteistöjen luokittelu salkkuihin on järkevää suunnittelua.

Pakilan srk

Peruskorjausten ja –parannusten kohdistaminen vain niihin kiinteistöihin ja tiloihin, jotka pidetään vähintään 20 vuotta, jolloin toiminnan suunnitelmallisuus paranee ja kiinteistöjen korjausvelan kasvu saadaan muutettua korjausvelan supistumiseksi

Linjaus on hyvä, mutta herättää kysymyksen siitä, kuinka saamme yhteisymmärryksen siitä, mitä nämä tilat ovat, jotka pidetään vähintään 20 vuotta?

- *Maantieteellisesti kattavan tilaverkoston ylläpitäminen niin, että niiden saavutettavuus ja sijainti ovat hyvät seurakuntatyön kannalta* Tiloja pitää olla ympäri Helsinkiä.

- *Keskittyminen niiden kiinteistöjen ja tilojen ylläpitoon, jotka pidetään pitkällä tähtäimellä* Linjaus hyvä, mutta herättää saman kysymyksen kuin ensimmäinen linjaus.

- *Tilakannan pitkän aikavälin käytön, ylläpidon ja investointien suunnittelu paranee*

- *Tilakannan vähentäminen resurssien riittävyyden turvaamiseksi ja toimenpiteiden oikea-aikaisuuden varmistamiseksi* Kannatettavat linjaukset.

- *Sijoitustoiminnan tilakannassa vain aidosti tuottavat kohteet.* Kannatettava linjaus

- Tilojen käyttöasteen nostaminen ja tilojen muuttaminen monikäyttöisemmiksi
  - Resurssien vapauttaminen hiilineutraalisuustavoitteen toimenpiteiden toteuttamiseen
  - Kiinteistöjen kulu/kustannusrakenteen parempi tuntemus ja läpinäkyvyys
- Läpinäkyvyys ja avoimuus on kannatettavaa.
- Kustannusten karsinnan lisäksi tiloista saatavien ulkoisten tuottojen kasvattaminen
- Kannatettava linjaus. Kuka määrittelee hinnat?

Petrus församling

Allmänt taget är de riktlinjer som formuleras i rätt riktning.

Pitäjämäen srk:

Kyllä ovat. Esimerkiksi malli, jolla kiinteistövarallisuus luokitellaan 4 kategoriaan on toimiva.

Roihuvuoren srk

Rohkeasti yhdessä – hankkeessa tehdyt arviot toimintaympäristön muutoksesta ja sen vaikutuksesta tiloihin voidaan pitää pääosiltaan edelleen relevantteina. Pidämme kuitenkin ongelmallisena Tavoitetila 2030:n kirjausta, Yhtymän tavoitteena on *hallinnoida tilojen kokonaisuutta siten, että käyttäjillä on aito motivaatio optimoida omassa käytössään olevien tilojen käyttö, ylläpito ja päivitys sekä tiloista luopumiset kokonaisuuden kannalta järkevästi ja taloudellisesti*. Kirjauksella on ilmeinen yhteys toimintamalliin käyttää sisäisiä vuokria painostuskeinona tiloista luopumispäätösten aikaansaamiseksi seurakunnissa. Toimintatapaa ei voida pitää strategisesti hyvin perusteluna.

Tuomiokirkkosrk:

Rohkeasti yhdessä – hankkeessa kiinteistöstrategiaa valmisteltiin laajapohjaisissa asiantuntijaryhmissä (luottamushenkilöt, työntekijät, asiantuntijat) ja työskentelyn aikana valmistui myös monta konsulttien laatimaa selvitystä. Jostain syystä kiinteistöstrategian valmistelu pysähtyi vuonna 2021. Siksi on todella ilahduttavaa, että hyvin valmisteltu materiaali on nyt käytössä ja pyritty päivittämään tähän päivään.

Töölön srk: Osana Rohkeasti yhdessä-projektia muodostettu tilannekuva toimintaympäristön muutoksesta ja sen pohjalta laaditut tiloja koskevat peruslinjaukset ja tavoitteet ovat edelleen suurelta osin oikeansuuntaisia.

2. Onko strategian jakaminen kahteen osaan, tilastrategiaan ja kiinteistöstrategiaan hyvä toimintamalli? Onko strategioiden tavoitteet määritelty oikein?

Haagan srk

Strategian jakaminen kahteen osaan, kiinteistö- ja tilastrategiaan, on hyvä ja kokonaisuutta selkeyttävä ratkaisu. Strategioiden tavoitteet on määritelty hyvin ja kattavasti, jolloin ne tukevat luottamushenkilöiden mahdollisuuksia tehdä perusteltuja ja yhdessä sovittujen strategialinjausten mukaisia päätöksiä.

Herttoniemen srk:

Strategian jakaminen kahteen osaan vaikuttaa selkeyttävän asian ymmärtämistä ja käsittelyä eri yhteyksissä. Kannatamme siis strategian jakamista näihin kahteen osaan.

Johannes församling

Uppdelningen är bra och väl underbyggd. I texten hänvisas till åtgärder som ännu bör tas och det vore bra att man följer upp dessa.

Kallion srk:

Strategian jakaminen kahteen osaan, tilastrategiaan ja kiinteistöstrategiaan on perusteltu ja ymmärrettävä ratkaisu. Muuten rakenteena olisi pitänyt noudattaa kirkkohallituksen ohjeistusta.

Lauttasaaren srk:

Kiinteistö- ja tilastrategia ainakin tässä luonnosvaiheessa ovat erittäin lähellä toisiaan, joka herättää kysymyksen siitä, onko tällainen jaottelu luonteva ja tarpeellinen.

Matteus församling:

Det är vettigt med skilda strategier för fastigheter o lokaler. Bra att ha en strategi för båda sidorna.

Malmin srk:

Jako kiinteistö- ja tilastrategiaan on selkeä. Tilastrategian kautta on mahdollista pitää huolta siitä, että tilat palvelevat käyttäjien tarpeita.

Mikaelin srk:

Strategian jakaminen kahteen osaan selkeyttään kokonaiskuvaa. Tilastrategian nimen vaihtaminen tilankäyttöstrategiaksi saattaisi myös tuoda lisää selkeyttä. Strategioiden tavoitteet vaikuttavat selkeiltä ja oikeansuuntaisilta.

Munkkiniemen srk

Taustamuistiossa perustellaan, miksi tarvitaan erilliset kiinteistö- ja tilastrategiat. Strategialuonnokset luettuaan erottelu tuntuu kuitenkin keinotekoiselta. Molemmissa strategioissa on huomattavan paljon yhteistä tekstiä. Strategiat yhdistämällä kaikki oleelliset asiat olisi koottu yhteen dokumenttiin ja päällekkäisyydet saataisiin karsittua.

Seurakuntaneuvosto kiinnitti huomiota myös strategian tavoitteisiin.

Kiinteistöstrategian tavoitteeksi on nimetty kiinteistövarallisuuden hallinta ja hoitaminen taloudellisella ja kestäväällä tavalla nykyisissä ja muuttuvissa olosuhteissa. Seurakuntien näkökulmasta tila- ja kiinteistöstrategian keskeisenä tavoitteena tulisi kuitenkin olla toimivat, riittävät ja ajanmukaiset tilat seurakunnille kohtuullisin kustannuksin nyt ja tulevaisuudessa ottaen huomioon, että Helsinki kasvaa ja syntyy uusia asuinalueita, joihin tarvitaan kirkon tiloja.

Oulunkylän srk:

Strategian jakaminen tila- ja kiinteistöstrategioiksi on perusteltu ja toimiva.

Paavalin srk:

Jako tila- ja kiinteistöstrategiaan on onnistunut. Tämä tukee sekä seurakuntien että yhtymän tarpeita. On järkevää erottaa omistaminen ja käyttö toisistaan.

Pakilan srk

Jako kahteen on hyvä. Se selkeyttää. Tavoitteet ovat hyvät.

Tilastrategian kautta on mahdollista varmistaa, että tilat palvelevat käyttäjien tarpeita. Seurakunnat on hyvä osallistaa tilastrategiaan liittyviin prosesseihin.

Petrus församling

Uppdelningen är bra och väl underbyggd. I texten hänvisas till åtgärder som ännu bör tas och det vore bra att man följer upp dessa.

Pitäjämaen srk:

Malli on hyvä ja auttaa hahmottamaan vastuukenttää.

Roihuvuoren srk

Strategian jakaminen kahteen osaan kiinteistö- ja tilastrategiaksi on mielestämme onnistunut.

Tuomiokirkkosrk:

Strategian jakaminen kahteen osaan palvelee koko seurakuntayhtymän tarpeita, sekä käyttäjien että kiinteistön ylläpitäjien tarpeita. Erityisesti kiinteistöstrategian eriyttäminen tilastrategiasta tukee kiinteistöjen kokonaisuuden hyvää ja kustannustehokasta hallintaa. Tämä on selvä parannus nykytilanteeseen.

Töölön srk:

Strategia on perustellusti ja käsittelyä selkeyttävästi jaettu kahteen osaan

Vuosaaren srk:

Strategian jakaminen kahteen osaan, tilastrategiaan ja kiinteistöstrategiaan, on hyvä toimintamalli.

3. Onko strategioiden sisältö kattava? Onko niissä mukana oikeat, keskeisimmät asiat? Mitä keskeisiä asioita tai linjauksia strategioista puuttuu?

Haagan srk

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän toimintaa ohjaavat kirkkolaki ja kirkkojärjestys, joista jälkimmäisessä todetaan, että "Seurakunnalla tulee olla kirkko. Tuomiokapitulin luvalla seurakunta voi käyttää kirkkonaan toisen seurakunnan tai muun yhteisön kirkkoa." (KJ 3 52 §) Seurakuntaneuvoston näkemys on, että tämän pykälän velvoittavuus ja siitä poikkeamiseen vaadittava tuomiokapitulin päätös tulee kirjata molempiin strategioihin selkeästi.

Strategioiden sisältö on kattava ja niihin kirjatut keskeiset linjaukset ovat seurakuntaneuvoston näkemyksen mukaan selkeitä. Seurakuntaneuvosto esittää, että alussa mainittuun kirkkojärjestyksen 3 luvun 52 §:n pykälään liittyen sekä

kiinteistö- että tilastrategiaan on syytä kirjata, että kirkkokiinteistöihin liittyvissä päätöksentekoprosesseissa tulee aina pyytää ennen lopullista päätöstä seurakuntaneuvoston lausunto. Tilastrategiaan toivoisimme lisättävän, että tilastrategian toteutumista koskevassa vuosittaisessa arvioinnissa pyydetään arvio myös tilankäyttäjiltä ja tätä varten laaditaan napakka ja lyhyt palautelomake.

Herttoniemen srk:

Strategioissa ovat mukana vain aivan keskeisimmät asiat ja siksi niitä on myös vaikea ymmärtää tai kommentoida ilman tarkempaa taustamuistion tarkastelua. Myös seurakuntaneuvostoille osoitetut kysymykset pakottavat käytännössä ottamaan kantaa myös taustamuistioon, vaikka kaikilla osapuolilla on ymmärrys sen keskeneräisyydestä. Tilastrategian osalta seurakunnallemme on keskeistä tavoitteeksi asetettu seurakuntien yhteistyö tilojen käytössä yli seurakuntarajojen. Huomiota kiinnittää toteamus, ettei tavoitteen toteutuessa jokaisessa seurakunnassa tarvitse olla suurta kirkkotilaa. Omassa seurakunnassamme olemme olleet jo kuudetta vuotta tässä nimenomaisessa tilanteessa, jossa esimerkiksi koulukirkot eivät mahdu omiin tiloihimme, vaan saatamme joutua siirtämään esimerkiksi 400 nuorta Herttoniemestä Johanneksen tai Kallion kirkkoon. Pelisääntöjen onnistuminen on tässä suhteessa jatkossa olennaista.

Tilastrategiassa painotetaan myös, että Yhtymä tukee strategiansa mukaisesti ratkaisuja, joilla seurakunnan tilat voidaan antaa laajasti seurakuntalaisten käyttöön. Tämä on sinänsä hyvä tavoite, mutta painotamme sitä, että Helsingin seurakunnat tiloineen ovat tahtomattaankin keskenään hyvin erilaisessa asemassa. On jossain määrin riskialtista viestiä, että kyseistä tavoitetta edistetään kaikkialla samalla tapaa. Jos vertaa esim. Lauttasaaren kirkkoa ja Herttoniemen seurakunnan kahta pientä jäljellä olevaa tilaa seurakunnan maantieteellisissä äärilaidoissa, tilojen käytettävyys ei ole samanlaista mm. sijaintiensa, kokonsa ja yleisen tila-ahtauden vuoksi.

Tämän vuoksi jatkotyöskentelyssä on syytä tarkentaa, mikä yhteinen viesti asiasta tarkalleen ottaen on, jotta seurakuntien jäsenille ja vaikkapa alueen toimijoille ei anneta turhia lupauksia ja väärää viestiä. Kaikki eivät pysty avaamaan tilojaan samalla tavalla ja volyyymillä, vaikka ehkä niin haluaisivatkin. Tilanne on erityisen arka niiden alueiden osalta, jotka ovat menettäneet tilansa kokonaan ja ehkäpä lopullisesti. Onko seurakunta ja kirkko heillekin aidosti olemassa?

Kertyneen investointivelan (korjausvelan) määrä on nyt huolestuttavalla tasolla 38 M€. On syytä myös kiinnittää huomiota siihen, millä maantieteellisellä alueella korjausvelkaa eniten on. Ovatko tähänastiset suurimmat korjaukset kohdistuneet ensi sijassa keskustan kirkkoihin ja jos, voiko näin olla enää jatkossa? Rohkeasti yhdessä -tilannekuvan osalta kiinnitämme

huomioita polarisoitumisen ongelmaan, joka kiinteistöjen suhteen merkitsee edelleen sen huomioimista vakavasti, että kirkon on oltava fyysisesti läsnä myös lähiöissä ja kaupungin reuna-alueilla.

Investoinneissa lähiöiden kirkot ovat lähtökohtaisesti toiminnan kannalta yhtä tärkeitä kuin keskustankin kirkot.

Saavutettavuuden näkökulmasta kyse ei ole vain etäisyyksistä linnuntietä pitkin, vaan ihmisten luonnolliset kulkusuunnat ja joukkoliikennemahdollisuudet huomioiden. Saavutettavuutta on myös ihmisten sosiaalinen ja kulttuurinen lähiympäristö, joka liittyy vahvasti paikallisidentiteettiin. Tämä seikka on nostettu taustamuistiossa hyvin esille.

Johannes församling

Det viktiga är att strategin är formulerad och det vore viktigt att godkänna den. Den kan revideras efter behov.

Kallion srk:

Suurimpana ongelmana näemme, että strategiassa on lueteltu liian monta asiaa, joiden osalta linjaukset jäävät ilmaan, esimerkiksi ilman mainintaa tulevasta päätöksentekijästä. Monet isot ja periaatteelliset asiat on näin jätetty epämääräisten sanontojen varaan tai vihjauksina rivien väleihin. On vaikeata hahmottaa, mitä näistä mahdollisista täsmentämättömistä ehdotuksista seuraisi.

Kuka on näissä avoimeksi jääneissä kysymyksissä toimija, kuka päätöksentekijä ja mitä asioita valtuusto nyt hyväksyessään siirtää kiinteistöjohtokunnan tai YKN:n linjattavaksi? Ja millainen on seurakuntaneuvostojen rooli tässä prosessissa?

Kallion seurakunta on toiminut aktiivisesti ja ennakoivasti tilaluopumisissa. On tärkeää, että mahdollisuus uusiin tiloihin esimerkiksi uusille asuinalueille pidetään avoimena.

Helsingin kaupunki on asettanut tavoitteekseen esimerkiksi sen, että jonkinlainen kirjastoratkaisu löytyy tietyllä säteellä jokaiselle kaupunkilaiselle. Onko Kirkolla Helsingissä tällaisia tavoitteita tai mittareita? Mitä tarkoittaa tasapuolisuus ja saavutettavuus meille?

Kannelmäen srk:

Kiinteistöjohtokunnan mandaatti käsitellä ja päättää kiinteistö- ja tilakysymyksiä on hyvä tarkentaa kiinteistöstrategiaan. Myös seurakuntien sekä ykn:n ja ykv:n oikeudet ja velvollisuudet kiinteistö- ja tilakysymysten käsittelyissä, on syytä kirjata strategiaan kirkkolain ja -järjestyksen edellyttämällä tavalla.

Kiinteistöstrategiaan ei voi kirjata ennen toiminnan kehittämisen suuria linjauspäätöksiä mm. sisäisten vuokrien jakoperusteita. Strategiassa on esitettävä kiinteistöjen ja tilojen käyttö-, kunnossapito- ja vähentämistarve kriteereineen. Yhtymän kiinteistövarallisuuden luokittelussa A-kohdan kategoriaan olisi paikallaan merkitä valtakunnallisesti merkittävät maamerkkikirkot ja omistuksessa pysyvät, säilytettävät, kirkot.

Luokituksen kriteereihin Kannelmäki esittää tarkennuksia.

Lauttasaaren srk:

Kiinteistöstrategian peruslähtökohdat ovat hyvät.

Tilastrategian lähtökohdat ovat hyvät. Lauttasaaren seurakunta kannattaa linjausta, jossa tiloista luovuttaessa tulee priorisoida kirkkojen säilyttämistä, sekä linjausta yhteistyöstä seurakuntien tilojen käytöstä yli seurakuntarajojen.

Malmin srk:

Strategioissa on viittauksia niiden ulkopuolelle ja niissä sanotaan, että jostain teemasta päätetään erikseen. Jotta strategia toimisi aidosti linjaavana, sen pitäisi napakasti ilmaista sisältää linjaukset.

Tekstissä on paljon passiivimuotoisia verbejä, mistä on seurauksena epäselvyyttä sen suhteen, kuka on tekijä.

Urkujen mainitseminen seurakuntatyön keskeisenä, tiloihin integroituna instrumenttina on hieman vanhahtavaa.

Malmin seurakunta pitää keskeisenä asiana kestävyiden edistämistä myös tiloihin liittyen. Kiinteistö- ja tilastrategiassa olisi tärkeä sanoittaa riittävän kunnianhimoiset ja

mitattavat tavoitteet Hiilineutraali kirkko 2030 -ohjelmaan sekä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyen.

Matteus församling:

Innehållet är tillräckligt. Det är viktigt att strategin i framtiden uppdateras kontinuerligt och inte ses som en långtidsstrategi.

Mikaelin srk:

Strategiat ovat laajat ja kattavat, mutta niiden toteutuksessa ja yksityiskohdissa voisi vielä huomioida tarkemmin digitalisaation, seurakuntalaisten osallistamisen ja uusien toimintamallien vaikutukset tilojen käyttöön ja hallintaan.

Seurakuntalaisten tarpeet

Seurakuntalaisten tarpeiden osalta voisi korostaa enemmän osallistavaa suunnittelua, jossa seurakuntalaisilta itseltään kerättäisiin aktiivisesti palautetta ja ideoita tilojen kehittämiseksi. Tämä voisi lisätä seurakuntalaisten sitoutumista ja käyttöä tiloissa.

Digitalisaatio ja etätyön vaikutukset tilatarpeisiin

Strategioissa voisi syvällisemmin tarkastella, miten digitalisaatio ja etätyö vaikuttavat konkreettisesti tilatarpeisiin ja tilojen käyttöön seurakunnissa. Voitaisiin myös tutkia, miten digitaalisia palveluita voitaisiin paremmin integroida tilojen käyttöön, esimerkiksi hybridi-tilaisuuksia varten.

Munkkiniemen srk

Oulunkylän srk:

Oulunkylän seurakuntaneuvosto suhtautuu kielteisesti taustamuistion kohdassa 3.7 Tilojen hallinnointi esitettyyn ratkaisuun ja pitää sitä toimimattomana.

Paavalin srk:

Strategioiden tavoitetilä on vuoteen 2030 saakka. Tulisiko tavoitteet ulottaa pidemmällekin? Tilojen saavutettavuuteen olisi voitu kiinnittää strategiassa enemmän huomiota (Kirkko Helsingissä strategian mukaiset 'toivon teot'). Hiilijalanjälki on tärkeä huomiointi.

Pakilan srk

Strategiat ovat kattavat ja sisältävät pääasiat. Huomiona kuitenkin, että tekstissä käytetään

passiivimuotoisia verbejä, mistä seurauksena on epäselvyys siitä, kuka on tekijä (esim. Luodaan selkeät pelisäännöt – ketkä nämä luo?) On hyvä, että strategiassa nostetaan esille tilojen ilmastovaikutukset. Tähän teemaan on hyvä asettaa selkeät tavoitteet.

Petrus församling

Det viktiga är att strategin är formulerad och det vore viktigt att godkänna den. Den kan revideras efter behov.

Pitäjämäen srk:

- Seurakuntia ei tule ohjata liian keveillä periaatteilla luopumaan kirkoistaan taloudellisista syistä. Kirkko julistaa myös alueella arkkitehtuurillaan.

- Erityisesti kirkkotilojen mahdollista yhteiskäyttöä tai luopumispäätöstä tehtäessä

mahdollista myymistä ensisijaisesti kristillisille sisarkirkkokunnille/ yhteisöille olisi priorisoitava. Esimerkiksi Katolisen kirkon omistuksessa olevat kirkkotilat eivät riitä kasvavien seurakuntien kokoontumiseen. Olemmeko valmiita neuvotteluihin ja luopumaan esimerkiksi yhdestä seurakuntiemme käytössä olevasta kaupungissa keskeisellä sijainnilla olevasta kirkosta? Näemmekö lähetystehtävämme ensisijaisesti Kristuksen seuraamisena, ekumeenisena ja kristittyjen yhteisenä tehtävänä ja julistamisena vai luterilaisen kirkkomme julistuksena?

Roihuvuoren srk

Pidämme erinomaisena tavoitteena määritellä strategia, joka mahdollistaa seurakunnille pitkäjänteisen toiminnan ilman, että sisäiset vuokrat uhkaavat seurakunnan perustoiminnan hoitamista. Käsityksemme mukaan sisäisistä vuokrista luopuminen takaisi tämän luotettavimmin. Niin kauan kuin seurakuntien käytössä olevien erikokoisten ja -kuntoisten kiinteistöjen hoitokulut päätyvät tavalla tai toisella seurakuntien määrärahoista perittäviksi, seurakunnat ovat keskenään hyvin eriarvoisessa asemassa.

Tuomiokirkkosrk:

Strategiat ulottuvat vuoteen 2035, mikä on hyvä ratkaisu. Toki koko Helsingin tilakokonaisuutta on syytä tarkastella jo pidemmälläkin aikavälillä.

Töölön srk:

Strategiassa olisi kuitenkin hyvä määritellä tarkemmin kiinteistöjen ja tilojen omistus- ja hallintasuhteet. Lisäksi strategiassa tulisi mainita seurakuntien mahdollisuudesta omaan tulonhankintaan. Mikäli seurakunnat eivät enää saisi ko. toiminnoista tuloja itselleen, ei seurakunnilla enää olisi mahdollisuutta ylläpitää erilaisia vuokratoimintoja (mm. konsertti-, kokous-, juhla-, harraste- ja turismitoimintaa). Konserttitoiminta- ja tapahtumavuokrauksen hinnoittelussa tulisi ottaa huomioon myös tilojen eroavaisuudet ja vetovoimatekijät.

Vuosaaren srk:

Tilastrategian linjaus on, että ”tiloista luovuttaessa tulee priorisoida kirkkojen säilyttämistä ja tavoite ”toteuttaa pääosa seurakunnan kirkkorakennuksessa” ovat perusteltuja ja kannatettavia asioita.

4. Onko esitetty kiinteistövarallisuuden luokittelu ymmärrettävä ja hyväksyttävä ja päätöksentekoa oikeaan suuntaan ohjaava?

Haagan srk

Kiinteistövarallisuuden luokittelu on selkeä, ymmärrettävä ja päätöksentekoa helpottava. Kirkkojen luokittelun kohdalla seurakuntaneuvoston mielestä olisi syytä huomioida se, että kuinka monta kirkkorakennusta kullakin seurakunnalla on ja nostaa A-luokkaan myös muita kuin ns. maamerkkikirkkoja.

Herttoniemen srk:

Kiinteistövarallisuuden luokittelu on ymmärrettävä ja hyväksyttävä.

Johannes församling

Ja

Kallion srk:

Esimerkkeinä strategioissa avoimeksi jäävistä kysymyksistä:

- kiinteistöjen ryhmittely, lisäksi: kiinteistöjen ryhmittelyä ”voidaan tarkastella vuosittain”

Lauttasaaren srk:

Yhtymän kiinteistövarallisuuden jako neljään eri kategoriaan vaikuttaa toimivalta ja selkeyttää kiinteistöjen kehittämistä ja ylläpidon tasoa. Yleinen periaate siitä, että käytetään toiminnassa ensisijaisesti omassa omistuksessa olevia kiinteistöjä, on erittäin hyvä.

Matteus församling:

Ja

Malmin srk:

Malmin seurakunta pitää tärkeänä, että kiinteistöjen tuottamat tulot huomioidaan kiinteistöstrategian ja sisäisten vuokrien kokonaisuudessa. Eri tilat mahdollistavat hyvin eri tavalla tulojen hankkimista. Käyttöön otettavan mallin on tärkeä olla läpinäkyvä ja oikeudenmukainen sekä sellainen, että se kannustaa seurakuntia hyödyntämään tulonhankinnan mahdollisuuksia.

Oulunkylän srk: Kiinteistövarallisuuden luokittelu on ymmärrettävä. On tärkeää, että talousmittarit ovat yhtenevät, tai milloin tämä ei ole mahdollista, erot ovat auki kirjatut. Näin talousmittarit voivat ohjata toiminnallisia ja periaatteellisia tilankäytön ratkaisuja.

Mikaelin srk:

Luokittelu on oikeansuuntainen. Onko seurakunnalla mahdollisuutta vaikuttaa mihin ryhmään seurakunnan kiinteistöt kuuluvat ja tapahtuuko ryhmien välillä siirtymää? Onko seurakunnilla tulevaisuudessa käytössään vain yksi kirkko?

Munkkiniemen srk

Kiinteistövarallisuuden jakaminen neljään eri salkkuun kuulostaa periaatteessa toimivalta. Käytännön toteutus kuitenkin nostattaa useita kysymyksiä. Miten varmistetaan salkkuihin jakaminen siten, että kaikki seurakunnat kokevat lopputuloksen oikeudenmukaiseksi? Ovatko pysyvästi omistettavat kiinteistöt vain aiemmin puheissa olleita ns. maamerkkikirkkoja eli käytännössä keskusta-alueen kirkkoja vai lasketaanko jokaisen seurakunnan pääkirkko myös tähän kategoriaan? Mikä on korkea- ja perustasoisen hoidon ero?

On ensiarvoisen tärkeää, että seurakunnilla säilyy päätösvalta siitä, mitä tiloja he käyttävät, mistä luopuvat ja mitä hankkivat, niin kauan kuin seurakunta suoriutuu tiloihin liittyvistä taloudellisista velvoitteistaan. Taustamuistiossa yhteisille luottamuselimille annetaan kuitenkin mahdollisuus tehdä luopumispäätös tilanteessa, jossa ulkopuolisen arvion mukaan tilojen korjaaminen ei kannata, mutta seurakunta vastustaa luopumista. Seurakuntaneuvosto kysyy, kuinka realistinen tällainen skenaario on ja onko vaarana, että tulkintaa tällaisista tilanteista venytettäisiin siihen

suuntaan, että yhteiset luottamuselimet voisivat muissakin tilapäätöksissä kävellä seurakunnan tahdon yli?

Paavalin srk:

Luokittelu on ymmärrettävä ja ohjaa kiinteistöjen käytön ja hoidon järkevää suunnittelua.

Pakilan srk

Luokittelu on selkeä, mutta herättää kysymyksiä siitä, miten kategorisointi saadaan hoidettua niin, että seurakunnat tulevat kuulluksi. Miten tiloista saadut mahdolliset tulot otetaan huomioon strategiassa ja sisäisissä vuokrissa?

Petrus församling

Ja.

Pitäjämaen srk:

Esimerkiksi malli, jolla kiinteistövarallisuus luokitellaan 4 kategoriaan on toimiva. Kyllä ohjaa oikeaan suuntaan. Luokittelu jättää jonkin verran tulkinnanvaraa esim. luokan B ja C1 luokan välillä.

Roihuvuoren srk

Kiinteistövarallisuuden luokittelu neljään statukseen helpottaa kiinteistöstrategiasta käytävää keskustelua, päätöksentekoa ja toimeenpanoa. Jäsenmäärältään pienelle ja alueeltaan yhtenäiselle seurakunnalle voi hyvin riittää toimipisteeksi kirkkojärjestyksen edellyttämä minimi, yksi kirkko. Helsingin seurakunnat ovat kuitenkin kooltaan ja alueeltaan keskenään erilaisia, eikä yhden kirkon periaate palvele suurten seurakuntien todellisuutta. Kirkkojen lukumäärää arvioitaessa on välttämätöntä ottaa huomioon koko Helsingin alue, kulkuyhteydet, nykyiset väestökeskittymät sekä tulevat uudet asuinalueet.

Kirkkojen lisäksi seurakunnilla on käytössään myös muita toimitiloja, joiden säilyttämistä voidaan pitää toiminnallisista ja strategisista syistä perusteltuna. Roihuvuoren seurakunnan käytössä oleva Laajarannan kiinteistö on tällainen. Se sijaitsee suurella tontilla meren rannalla, hyvien kulkuyhteyksien päässä. Vaikka Laajarannan käyttöaste on jo tällä hetkellä korkea, arvioimme siihen liittyvän vielä käyttämätöntä potentiaalia. Kun tarkastellaan Laajarannan kaltaisen kiinteistön strategista merkitystä, paikallisseurakunnan asiantuntemuksen huomioon ottaminen on välttämätöntä.

Tuomiokirkkosrk:

On. Luokittelu ohjaa kiinteistöjen hoidon ja ylläpidon suunnittelua. Huomionarvoista on, että sijoitustoiminnan tuottoja käytetään koko seurakuntayhtymän perustoimintoja varten (kiinteistöstrategia s.2), eikä ainoastaan rakennuskannan ylläpitoon tai lisätuottojen saamiseen.

Töölön srk:

Strategiassa esitelty kiinteistövarallisuuden luokittelu on päätöksentekoa oikeaan suuntaan ohjaava.

Vuosaaren srk:

Kiinteistövarallisuuden luokittelu neljään kategoriaan on ymmärrettävää, koska kiinteistöjä on hyvin erilaisia tarkoituksia varten. A-luokkaan kuuluvien pysyvien kiinteistöjen määrittely "ovat sellaisia kiinteistöjä, joista ei luovuta seuraavien 30 vuoden aikana. Pääsääntöisesti nämä ovat Yhtymän keskeisimpiä kirkkorakennuksia" mietityttää. Sillä lähiökirkot eivät ole välttämättä yhtymän näkökulmasta keskeisiä, mutta etenkin jos ne ovat alueen ainoa kirkko, ovat ne alueen kannalta erittäin keskeisiä.

5. Onko ajatus tilojen tarkastelemisesta kirkkojen ja muiden seurakuntatilojen verkostona koko Yhtymän alueella kokonaisuutena tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa? Luopumisperiaatteet ja uudet tilat?

Haagan srk

Seurakuntatilojen tarkasteleminen koko Yhtymän alueen kattavana verkostona on järkevää ja toteutettavissa oleva asia. Näemme tärkeänä sen, että verkoston luomisessa tulee kuulla käyttäjien mielipide ja huomioida paikallisseurakuntatason osaaminen ja tieto, joka ei ole saatavilla vain karttaa lukemalla tai seurakuntajakoa suoraan tarkastelemalla. Strategiaan olisi hyvä kirjata määräaika sille, että millä aikataululla tilaluopumisen jälkeen tila on saanut uusiokäytön tai se on purettu. Tyhjillään vuosikausia seisovat tilat ovat pahimmillaan mainehaitta.

Herttoniemen srk:

Kirkkojen ja muiden toimitilojen tarkastelu verkostona koko Yhtymän alueella on tärkeää, vaikkakin vaikeaa ja tätä tavoitetta on ainakin yritettävä edistää. Harva kirkkomme esimerkiksi on sellainen tai sijaitsee juuri sellaisella paikalla, johon sen tämän päivän vaatimukset huomioon ottaen nyt rakentaisimme. Katseen on syytä olla pitkällä tulevaisuudessa, kun kokonaisuutta tarkastellaan.

Johannes församling

Ja

Kallion srk:

Ajatus tilojen tarkastelemisesta kirkkojen ja muiden seurakuntatilojen verkostona koko Yhtymän alueella kokonaisuutena on periaatteellisesti tarkoituksenmukainen, mutta sen käytännön toteuttaminen ei vakuuta. Lisäksi on tärkeä huomata, että kirkkolain ja -järjestyksen perusteella seurakunta määrittää omien tilojensa käytöstä ja seurakuntaneuvosto esimerkiksi tiloista perittävästä maksuista.

Yhtymällä on selkeitä ongelmia luovuttavien tilojen kehittämisessä. Tässä strategiassa kuitenkin ilmaistaan, että yhtymä haluaa toimia tässä yksin, ilman seurakuntien apua, tukea, osaamista ja verkostoja. Tällainen ei ole järkevää eikä kustannustehokasta. Esimerkiksi Kallion seurakunnan luopuessa kerrostaloasunnosta, sen edelleen vuokraaminen kesti luvattoman kauan. Kun nyt ja erityisesti tulevaisuudessa useampi kirkko seisoo tyhjänä ja nyt - yksintekemisen kulttuurin vuoksi - Alppilan kirkolle pelkäämme käyvän samoin, on linjaus huolestuttava. Olemme esittäneet jo aiemmin, että yhtymä käyttäisi seurakuntien osaamista ja verkostoja tilojen kehittämisessä esimerkiksi niin, että merkittävimpien kiinteistöjen osalta yhteistyötä tukemaan perustettaisiin työryhmä.

Lauttasaaren srk:

Kirkkojen ja seurakuntatilojen verkoston läpikäyminen koko Helsingin osalta on erinomainen lähtökohta ja tukee kokonaisuuden kehittämistä.

Matteus församling:

Det är bra att alla är på samma linje. Viktigt också att se Helsingfors som helhet. Svårt att svara på om strategin är möjlig att förverkliga. Vi anser det vara viktigt att allt inte kretsar bara kring centrum, utan att periferin också noteras.

Malmin srk:

On tärkeää, että toimitilaverkostoa tarkastellaan koko Helsingin laajuisesti. Tarvittaessa seurakuntien on hyvä huomioida myös naapurikunnan puolella sijaitsevat tilat.

Nyt on peruslähtökohdaksi otettu se, että jokaisella seurakunnalla on oma kirkko. Tähän liittyy kysymys siitä, kuinka kauan nykyinen seurakuntarakenne on mahdollista säilyttää.

Pidämme tärkeänä sitä, että strategioissa mainitaan koko Helsingin kattava verkosto myös ajatuksella, että lähiöissäkin on tärkeä olla seurakunnilla kunnolliset toimitilat.

Mikaelin srk:

Tilojen tarkastelu koko yhtymän alueella yhtenä kokonaisuutena on tarkoituksenmukainen. Toteutuksen tulee olla riittävän laaja-alainen, jotta seurakuntien tarpeet, historia ja toiminta tulevat riittävän hyvin huomioiduksi. Seurakuntia on myös kannustettava tilojen yhteiskäyttöön, mikäli se on mahdollista. Luopumisperiaatteista on vielä käytävä tarkempi määrittely. Mikä taho lopullisesti päättää tiloista luopumisesta, kuullaanko seurakuntia ja seurakuntalaisia riittävästi.

Munkkiniemen srk

Seurakuntaneuvosto pitää hyvänä periaatetta tarkastella kirkkojen ja muiden seurakuntatilojen verkostoa kokonaisuutena koko kaupungin alueella. On tärkeää, että jokaisella helsinkiläisellä on kirkko kohtuullisen etäisyyden päässä. Toisaalta päätöksiä siitä, mitkä kirkot pidetään ja mistä luovutaan, ei saa tehdä vastoin paikallisseurakunnan tahtoa. Jokaisen seurakunnan on saatava itse päättää, mikä on heidän pääkirkkonsa. Paikallisyhteisön näkökulmasta ei ole merkityksellistä, onko seurakunnan kirkkoon hyvät julkiset yhteydet muualta Helsingistä. Lähiökirkkojen käyttäjäkunta koostuu pääsääntöisesti lähiseudun asukkaista. Siksi on tärkeää, että seurakunnan mahdollisesti ainoa kirkko palvelee tilojensa ja sijaintinsa puolesta mahdollisimman hyvin kyseisen alueen asukkaita.

Seurakuntien yhteistyö ja tilojen yhteiskäyttö voi olla järkevää, jos etäisyydet eivät muodostu esteeksi. Erityistilanteissa toisen seurakunnan kirkon lainaaminen on järkevää. Jokainen seurakunta ei tarvitse suurta kirkkoa vain siksi, että muutaman kerran vuodessa on konfirmaatio tai iso konsertti, jos tilat riittävät muuten perustoimintaan.

Oulunkylän srk:

On mielekästä tarkastella koko kaupunkia tilaverkoston ja tilaratkaisujen näkökulmasta. Samalla on huomioitava, että seurakunnilla on erilaisia strategisia ja toiminnallisia linjauksia, ja näin ollen myös erilaisia tilankäytön periaatteista.

Tilankäytön

strategiassa on oleellista saavuttaa riittävä yhteinen tavoitetaso, jotta tilojen alueellinen
tarkoituksenmukainen käyttö, monikäyttöisyyden kehittäminen ja toisaalta myös
helsinkiäisten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtelu toteutuvat.

Paavalin srk:

Koko Helsingin näkökulma tulee olla tilojen tarkastelun lähtökohta. On tärkeää
tarkastella asiaa seurakuntalaisten tai alueella asuvien tarpeista käsin. Kirkkojen
yhteiskäyttöä on syytä lisätä.

Kirkkorakennuksesta luopuminen on sekä seurakunnan toiminnan että kirkon
näkyvyyden kannalta erittäin iso päätös. Linjaukset kirkkorakennusten verkostosta,
ml. mistä kirkkorakennuksista mahdollisesti luovuttaisiin, olisi syytä tehdä yhtymän
tasolla.

Uusilla asuinalueilla on pohdittava tarvitaanko tiloja vai ei. Ja jos tarvitaan, niin onko
tilojen oltava omassa omistuksessa vai vuokrattuja?

Pakilan srk

On hyvä tarkastella tiloja koko Helsingin tasolla. Mikä on paikallisseurakunnan rooli ja
vaikuttamismahdollisuus tässä tarkastelussa?

Petrus församling

Ja

Pitäjämaen srk:

Kyllä, on tarkoituksenmukaista tarkastella kaupungin karttaa ja kokonaisuutta. On
mietittävä

tarkoin yhtäältä tilojen verkoston kattavuus, toisaalta tasapainoiltava sen tosiasian
kanssa, että uusien tilojen hankinta tulee miettiä ja perustella tarkoin.

Roihuvuoren srk

Kirkkojen ja muiden seurakuntatilojen verkostoa on syytä tarkastella Helsingin
laajuisesta näkökulmasta. Tämä huomio on tehty viime aikoina useissa yhteyksissä,
joissa on ollut esillä Helsingin seurakuntayhtymän omistuksessa olevien tilojen
vähentämistarve. Roihuvuoren seurakunta on pitänyt erityisen ongelmallisena
Rohkeasti yhdessä -prosessin yhteydessä omaksuttua strategiaa käyttää sisäisiä
vuokria tilaluopumispäätöksiä ohjaavana työkaluna. Seurakuntien toimitiloja ja
toimitilaverkosta tulisi kaikissa tapauksissa tarkastella laajemmasta strategisesta
näkökulmasta kuin yksittäisen seurakunnan taloudellisesta tilanteesta. Liitymme
kiinteistöstrategiassa ilmaistuun linjaukseen: *Tilojen vähentäminen ei saa koskaan
olla itsetarkoitus, vaan tilojen tulee tukea seurakunnan toimintaa.*

On myönteistä, että valmisteilla olevan tilastrategian tarkoituksen määrittelyssä
tehtävien listaus alkaa maininnalla tilojen sijainnista, tilojen tyyppistä ja laadusta ja
tilojen määrästä. Seurakuntaneuvosto liittyy näkemykseen tarkastella seurakuntien
ja yhteisten palvelujen tilatarpeita ja erilaisia ratkaisumalleja sekä lyhyellä että
pitkällä koko suunnittelukauden kattavalla aikajänteellä, seurakuntayhtymän koko
toimialueella. Pidämme myös oikeana tilastrategian linjausta, että tiloista
luovuttaessa tulee priorisoida kirkkojen säilyttämistä sekä tavoitetta toteuttaa pääosa
seurakuntien toiminnasta kirkkorakennuksissa.

Tuomiokirkkosrk:

Koko Helsingin näkökulma tulee olla tilojen tarkastelun lähtökohta.

Seurakuntarakenne on

muuttunut viimeisten vuosikymmenten aikana useasti ja niin tulee olemaan jatkossakin. Vuonna2 (2)

2021 kiinteistöstrategiaa valmistellut laaja-alainen asiantuntijaryhmä tilasi jo tätä tarkastelua

varten Helsingin kaupungin suunnitelmat tulevista joukkoliikennetkaisuista.

Lapset ja vanhuksat tarvitsevat seurakunnan toimintaa lähellä kotiseurakunnassaan, mutta

tämäkin voi tarvittaessa toteutua toisen toimijan tiloissa tai vuokratiloissa.

Töölön srk:

Kirkkojen ja muiden tilojen tarkastelu koko yhtymän alueelle ulottuvana verkostona on päätöksentekoa oikeaan suuntaan ohjaava. Kokonaisuutta on syytä tarkastella pitkällä perspektiivillä, eikä ainoastaan nykyisistä rakenteista ja tarpeista käsin.

6. Seurakuntalaisia kokoavan toiminnan ja muiden toimintatapojen vaikutus tilatarpeisiin ja tilojen luonteeseen tulevaisuudessa. Näkemykset kirkoista monikäyttötiloina.

Haagan srk

Kirkkojen monikäyttömahdollisuuksien kartoittaminen ja aktiivinen lisääminen on strategisesti perusteltua ja erittäin suotavaa. Tämä ei saa kuitenkaan päätyä siihen, että tiloista piilotetaan tai hävitetään kristillinen symboliikka. Kirkolla ja seurakuntien tiloilla on sekä omista lähtökohdistaan että kulttuurihistoriallisista lähtökohdista perusteltu paikkansa suomalaisessa yhteiskunnassa ja tätä ei tule häivyttää.

Herttoniemen srk:

Kirkkojen muotoilua monikäyttötiloiksi on edistettävä mahdollisuuksien mukaan. Silti jokaisen kirkon ei tarvitse olla leimallisesti monitoimikirkko. Esimerkiksi Kulosaaren kirkko on niin pieni, että sen muuttaminen olennaisilta osin monitoimikirkoksi ei välttämättä ole toivottava muutos.

Johannes församling

Strategin går i rätt riktning.

Kallion srk:

Pidämme tiloista luopumista ja tilojen monikäyttöistämistä oikeina ratkaisuna kiristyvän taloustilanteen haasteisiin. Kallion seurakunta on pitkäjänteisesti myös toiminut näiden linjausten mukaisesti ja tehnyt osaltaan vaikeitakin päätöksiä.

Kiinteistöstrategiassa on esitetty tavoite, että vuonna 2030 tiloja on jäljellä enintään 110.000 k-m². Nyt ilmaistua tavoitetta muuttaa ymmärtääksemme aiemmin ilmaistua tavoitetta. Avoimuuden vuoksi olisi tärkeä mainita aiempaan tapaan myös tavoiteltava luovuttavien neliöiden määrä.

Pidämme keskeisenä ja tärkeimpänä linjauksena sitä, että jäljelle jääviä tiloja kehitetään niin, että ne ovat auki ja seurakuntalaisten käytettävissä. Muotoilu ”auki seurakuntalaisille” asettaa seurakuntalaisen objektiksi ja esitämme tätä muutettavan yhtymän strategian mukaisesti muotoiluksi ”avoinna seurakuntalaisten olla, tulla ja toimia”. Kiinteistöt ovat työväline ja mahdollisuus kohdata pyhä. Kokemuksemme mukaan tässä strategisessa valinnassa on Helsingissä vielä erittäin mittavasti työtä.

Lisäksi pidämme merkittävänä linjausta tilojen monikäyttöistämistä. Kallion seurakunta sitoutuu tähän linjaukseen. On tärkeä huomata, että tällainen linjaus tarvitsee tuekseen myös investointiohjelman. Strategiasta kuitenkin puuttuu vielä näkemystä siitä, miten ja millaisia uudet monikäyttöiset tilat ovat.

Olemme tehneet aiemminkin aloitteita tilojen digitaalisen varauskalenterin saamiseksi koko Helsingin kattavaksi. Pidämme tärkeänä, että se on mainittu strategiassa. Tilojen käytöstä vastaavien seurakuntien mukana olo jo suunnitteluvaiheessa on kuitenkin tärkeää.

Esimerkiksi keskusta-alueen seurakuntien tiloihin kohdistuu mittavasti erilaista (myös esimerkiksi kaupallista) kiinnostusta ja näiden linjausten tekeminen on tärkeä osa tilojen käytöstä päättämistä. Tämä taas on seurakuntaneuvostojen toimivaltaa seurakuntien käyttämien tilojen osalta. Helppo ja yksinkertainen digitaalinen varausjärjestelmä hyödyttäisi myös seurakuntien työntekijöitä leirikeskusten varausten hallinnoinnissa.

Kallion seurakunta kantaa huolta siitä, että kirkkojen monikäyttöistämisen esteenä on kiinteistötoimiston suppea osaaminen ja resurssi kirkkotilojen moderneissa ja ennakkoluulottomissa muutostöissä. Esimerkiksi Kallion kirkon vuodelle 2025 ajoittuvan hissirakentamisessa esteenä ei ole ollut Museovirasto, vaan oman uskalluksen puute. Kiinteistötoimiston resursseja ja osaamista tulisi näiltä osin vahvistaa. Pidämme kirkkojen monikäyttöistämistä oikeana valittuna suuntana.

Lauttasaaren srk:

Varsin kannatettavaa on seurakunnan tilojen antaminen laajasti seurakuntalaisten käyttöön, josta Lauttasaaren seurakunnassa on paljon kokemusta. Tilojen tulisi kuitenkin mahdollisuuksien mukaan olla vuokrattavissa paitsi seurakuntalaisille myös muille kaupunkilaisille sekä toimia kohtaamispaikkana paikallisille toimijoille ja yhteisöille.

Matteus församling:

Våra erfarenheter (i Matteuskyrkan) av att vara många som använder samma utrymnen är positiva. Det är berikande med ett samarbete kring utrymnen. När man ser på behovet av utrymnen är det viktigt att beakta församlingsbornas perspektiv - de utrymnen som är viktiga för dem. Språkkonsekvensbedömningen är viktigt att komma ihåg när det avstås från utrymnen.

Malmin srk:

Malmin seurakunta on vahvasti sillä kannalla, että monikäyttötilat ovat ainoita mielekkäitä tiloja tulevaisuudessa. Tilanteissa, joissa monikäyttöisyys asettuu vastakkain arkkitehtuurin tai museoarvojen kanssa, toivomme strategiassa selkeää linjausta monikäyttöisyyden suuntaan. Vain monipuoliseen käyttöön soveltuva tila on tulevaisuudessa sellainen, joka seurakunnalla on varaa pitää.

Mikaelin srk:

Kirkot ja muut rakennukset tulisi muuttaa entistä enemmän

monikäyttötiloiksi. Tilojen muunneltavuus tulisi olla helppoa ja yksinkertaista, joka ei vaadi henkilökuntaa. Digitaalisuus tulisi huomioida myös tiloissa.

Tilojen vuokrausta ulkopuolisille on selvitettävä lisää ja siihen luotava yhdenmukaisia malleja kaikille seurakunnille.

Munkkiniemen srk

Kokoavan toiminnan hiipumisesta on puhuttu paljon. Siitä ei kuitenkaan vielä näy merkkejä. Tilastojen valossa päinvastoin seurakuntien toiminta on koonnut enemmän ihmisiä kuin aiempina vuosina. On myös muistettava, että kaikki tahot pyrkivät eroon ylimääräisistä, kustannuksia aiheuttavista tiloista. On kaupunginosia, joissa ei ole mitään muuta yhteisölliseen toimintaan soveltuvaa tilaa kuin seurakunnan tilat. Siksi niiden kysyntä voi tulevaisuudessa vain kasvaa. Kiinteistö- ja tilastrategiassa oleellista ei siksi olekaan vain tiloista luopuminen hallitusti, vaan tilojen kehittäminen mahdollisimman monikäyttöisiksi ja joustavasti varattaviksi.

Oulunkylän srk:

Helsingissä voi olla perusteltua säilyttää yksittäisiä kirkkotiloja nk. alkuperäisessä asussa, sekä arkkitehtonisten että toiminnallisten näkökulmien vuoksi. Valtaosaa tiloista on kuitenkin tarpeellista ja perusteltua kehittää monimuotoista ja monipuolista toimintaa silmällä pitäen.

Paavalin srk:

Kirkkojen monikäyttöisyys on suunta, johon on edettävä sekä äänentoiston että muun kalustuksen myötä. ("Tilojen pitäisi palvella monenlaista käyttöä ja niiden pitäisi olla seurakuntalaisten muokattavissa.") On syytä myös pohtia, olemmeko tehneet tilojen varusteluratkaisuja liian messukeskeisesti. Sakraalituloista luopuminen tuo tullessaan maineriskin, johon on varauduttava.

Pakilan srk

Kirkkojen monitoimitilaisuus on kannatettava ajatus. Se vaatii kuitenkin työtä ja varoja, jotta tilat saadaan monitoimitiloiksi ja mahdollisimman helposti seurakuntalaisten käyttöön mm.

lukkajärjestelmät yms. pitäisi päivittää. Käyttöasteen nosto lisää kuluja, voiko tätä kompensoida tilamaksuilla? Seurakuntien tilat ovat hyvin erilaisia ja monimuotoisuuden lisääminen on osassa tiloja helpompaa kuin toisissa.

Petrus församling

Strategin går i rätt riktning.

Pitäjämäen srk:

On olennaista lisätä yhteiskäyttöä niin naapuriseurakuntien kesken kuin mahdollisuuksien mukaan alueen muidenkin toimijoiden kuten muiden kirkkokuntien / kristillisten yhteisöjen ja esim. kansalaisjärjestöjen kanssa.

Roihuvuoren srk

Roihuvuoren seurakunnalla on kaksi kirkkoa, jotka ovat kumpikin tilaratkaisuiltaan

monitoimikirkkoja. Käyttäjäkokemukset näistä ovat yksinomaan myönteiset. Roihuvuoren kirkolla tehtiin vuosina 2017-2018 laaja sisäremontti, jonka yhteydessä luovuttiin kokonaan sekä seurakuntatoimistona toimineesta konttoritilasta että kerhosiiven suurehkoista kokoontumistiloista. Niiden tilalle remontoitiin kirkkosalin välittömään yhteyteen aiempaa pienemmät mutta viihtyisämmät ja saavutettavammät toimisto- ja toimitilat. Tilojen keskittäminen ja aiemmin vajaakäyttöisten neliöiden käyttöönotto (toimisto, diakoniatoimisto, kokoustila, kirkon takaosan perhetila ja salitila) ovat nostaneet huomattavasti tilojen käyttöastetta ja käytettävyyttä. Samalla tämä ratkaisu toi seurakunnalle säästöjä.

Tuomiokirkkosrk:

Tavoite, että pääosa seurakunnan toiminnasta toteutuu kirkkorakennuksessa, on kannatettava. Tämä tarkoittaa luonnollisesti sitä, että kirkoista pyritään mahdollisuuksien mukaan tekemään monitoimitiloja. Hyvä on myös se, että strategiassa kiinnitetään huomiota myös laadukkaisiin äänentoisto- striimaus- ja muihin vastaaviin laitteisiin osana monikäyttötiloja

7. Yhteisten palvelujen toimintojen sijoittumista koskevat ajatukset.

Haagan srk

Seurakuntayhtymän kiinteistöstä luopuminen ja yhteisten palvelujen toimintojen hajauttaminen on erittäin perusteltu ratkaisu. Seurakuntalaisten tarvitsemien palveluiden sijainnin tulee olla helposti saavutettavissa ja hyvien liikenneyhteyksien varrella. Kokoustiloja löytyy kaikista seurakunnista ja yhtymän muiden toimintojen sijoittelua valmisteltaessa tämän ei tulisi olla prioriteettistalla, vaan kokoukset tulisi jalkauttaa seurakuntiin. Seurakuntaneuvoston näkemys on, että tämä lisäisi myös luottamushenkilöiden tilatuntemusta laajemminkin ja antaisi tukea tulevien kiinteistö- ja tilapäätösten taustalle.

Herttoniemen srk:

Seurakuntien näkökulmasta yhteisten palveluiden maantieteellisellä sijainnilla on paljonkin merkitystä. Kaikki sellaiset toiminnot, joiden hyödyntäminen edellyttää paikan päällä asiointia ja esimerkiksi tavarantoimittajien noutoja, pitäisi olla mahdollisimman helposti myös henkilöautolla saavutettavissa. Toiveena myös on, ettei yhteistä rahaa käytetä liiaksi kalliista sijainnista maksamiseen.

Joissain epävirallisissa kaavailuissa esitetty muutamien yksikköjen sijoitus esimerkiksi Helsingin ydinkeskustaan Meritullin tiloihin olisi kauempana sijaitsevien seurakuntien näkökulmasta todella huonosti harkittu ja saavutettavuuden kannalta erittäin hankala ratkaisu.

Taustamuistiossa viitataan osuvasti myös siihen, että:

Yhteisten palvelujen tilojen sijoittuminen hieman kauemmaksi ydinkeskustasta edullisemman vuokratason alueille antaisi johdonmukaisen kuvan myös yhtymän talouden tasapainottamistarpeista.

Samalla kiinnitämme kriittistä huomiota taustamuistion kuvailuun, että:

"...yhteisten palveluiden toimitilat jatkossa ... nähdään tärkeänä, että tilat voivat ainakin osin toimia myös helsinkiläisten kohtaamisen paikkoina. Työnimenä tälle ajattelutavalle päätettiin antaa: "Seurakuntien talo 3.0 – avataan ovet!"

Kysymme, miksi yhteisten palveluiden pitäisi nykytehtäviensä kuten keskusrekisterin asiakaspalvelun lisäksi avata ovet ja kenelle ne pitäisi avata? Tästä nousee helposti nyt tahattomastikin sellainen mielikuva, että yhteiset palvelut pyrkisi olemaan yksi seurakunta muiden joukossa ja siten eri tavalla asiakasrajapinnassa kuin tähän asti. Tämä ei välttämättä palvele seurakuntien asiaa - ja onko tähän rahaakaan?

Johannes församling
Principen för en decentralisering är god.

Kallion srk:

Yhteisten palveluiden tulisi pikimmiten kiirehtiä tilaluopumista Linjojen toimitilasta. Kallion seurakunnan seurakuntaneuvosto on jo aiemmin esittänyt kantanaan, että virastorakennuksesta olisi tullut luopua ennen kuin yhdestäkään kirkosta. Yhteisen kirkkovaltuuston kokousten tilakysymys nousee nyt kohtuullisen pienenä yksityiskohtana strategisena perusteena vähän oudostikin esille. Linjojen virastotalosta luopuminen olisi tuonut uskottavuutta siihen, että helsinkiläisen palvelu ja seurakunnallinen toiminta on ensisijasta.

Lauttasaaren srk:

Myös palveluyksiköiden sijoittaminen seurakuntien tiloihin on tervetullutta. Kun Seurakuntien talosta päädytään luopumaan, tulee siitä seuraava tilojen uusjako suunnitella siten, että aikataulu on realistinen niin yhtymän kuin seurakuntien kannalta.

Yhteisen kirkkovaltuuston tilan ei tarvitse olla samassa yhteydessä Seurakuntayhtymän hallinto-osaston tai muun osaston kanssa. YKV:n kokouspaikkana voisi toimia esimerkiksi Agricolan kirkon krypta, Lauttasaaren kirkon seurakuntasali tai vastaava tila.

Työskentelytilojen kehittämisen suhteen olisi hyvä selvittää uusimmat kehityskulut, joissa myös lähityötä arvostetaan taas aikaisempaa enemmän.

Matteus församling:

Tanken och stråvan är goda. Fördelarna är goda - inte bara ekonomiskt. Det finns ett egenvärde att minska avståndet mellan församlingarna och de gemensamma tjänsterna.

Malmin srk:

Kolmannen linjan toimitiloista luopuminen on mielestämme syytä hoitaa mahdollisimman pikaisella aikataululla. Helsinkiläisten palvelemiseksi toimintojen hajasijoittaminen voi parantaa saavutettavuutta. Fyysinen yhteinen toimistotila ei ole nykyään edellytys sille, että yhtenäinen osasto tai muu kokonaisuus toimii hyvin. Myös tässä tilojen monikäyttöisyys on tärkeä huomioida; sama tila voi toimia päivisin yhdessä käytössä ja iltaisin sekä viikonloppuisin toisessa.

Mikaelin srk:

Yhteiset palvelut tulisi hajasijoittaa nykyisiin seurakuntien jo olemassa oleviin tiloihin ja yhtymän talosta luovutaan. Yhteisiä palvelupisteitä seurakuntalaisille kirkkoherranvirastojen sijaan.

Munkkiniemen srk

Seurakuntaneuvosto pitää hyvänä tavoitteena sitä, että yhtymä pyrkii luopumaan seurakuntien toimitalosta ja sijoittamaan palveluyksiköiden toimintaa tarkoituksenmukaisella tavalla myös seurakuntien tiloihin. Ensisijaisesti tämä olisi hyödyllistä yhteisen seurakuntatyön osalta, jonka rajapinta seurakuntien arkiseen

työhön on suurin. Niille toiminnoille, jotka on välttämätöntä pitää yhtenäisissä tiloissa, voidaan etsiä kompaktimmat tilat kantakaupunkia edullisemmasta paikasta, kuitenkin hyvien kulkuyhteyksien varrelta.

Oulunkylän srk:

Yhteiset palvelut on mahdollista sijoittaa muihin toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisempiin tiloihin, mikäli yhteisten palvelujen yksiköt näin näkevät parhaaksi. Tämä vaikuttaa järkevältä suunnalta.

Toimi- ja työtilojen yhteiskäytön kehittäminen olisi perusteltua ulottaa myös seurakuntien työntekijöihin. Esimerkiksi neuvottelu- ja työtilojen osalta voisi olla yhteiset pelisäännöt ja tila-alusta, jolloin työntekijä voi tehdä töitä vapaassa tilassa riippumatta seurakunnasta. Tämä edellyttää toki vahvaa yhteistä linjausta sekä, mm. yhteisiä kulunhallinnan välineitä.

Paavalin srk:

Kolmannen linjan toimitalosta on syytä luopua sekä taloudellisista syistä että tasapuolisuuden vuoksi. Seurakuntien tiloista luopumiset ovat olleet merkittäviä ja yhtymän työntekijöitä voidaan sijoittaa joko hajautetusti seurakuntien tiloihin tai tarvittaessa etsiä toimiva tila toisaalta ja tulouttaa kolmannen linjan kiinteistö. ("Yhtymän tavoitteena on varmistaa, että jokaisella seurakunnalla on kirkko ja muut toiminnan tarvitsemat tilat ja yhteisillä palveluilla on sen toimintoihin soveltuvat kustannustehokkaat tilat, jotka voivat sijaita myös seurakuntien tilojen yhteydessä.")

Pakilan srk

Toimitilasta luopumisesta on hyvä tehdä päätöksiä pikaisella aikataululla. Toimintojen sujuva ja hyvä turvaaminen on hyvä arvioida ja simuloida myös mahdollisten hajasijoittamisten osalta.

Petrus församling

Principen för en decentralisering är god. I praktiken kan det ev. vara svårt att hitta arbetsrum/punkter i församlingarnas kyrkor/kansli. Till exempel i Petrus är det redan trångt för personalen.

Pitäjämäen srk:

Suunnitelmat mahdollisista yhteisten palveluiden toimintojen hajauttamisesta yhtymän eri seurakuntien/ toimijoiden alueelle olisi tarpeen tehdä pian. Tämä mahdollistaisi seurakuntien tilankäyttösuunnitelmia.

Roihuvuoren srk

Yhteisten palvelujen toimintojen sijoittumisen kannalta merkittävimmät tekijät ovat:
(1) Saavutettavuus: julkinen liikenne, luonnolliset ihmisvirrat, näkyvyys, paikoitustilat;
(2) Kustannukset: kiinteistön arvo, käyttökustannukset, pitkän aikavälin investointitarpeet sekä (3) Käytettävyys: toimitilojen tilasuunnitelma, työskentelytilojen koko, kuinka kattavasti erilaiset toiminnot saadaan hoidettua omissa tiloissa.

Tuomiokirkkosrk:

Seurakuntien toimitalosta kolmannella linjalla on syytä luopua. Sen luopumisesta tai käytön kehittämisestä on keskusteltu yli 10 vuotta ja erilaisia ratkaisuja kokeiltu. Nyt olisi aika tehdä päätös. Tilastrategiassa olevat linjaukset ovat toimivia koskien sitä, mihin yhteisten palveluiden yksiköt voisivat sijoittua. Agricola -projektin osalta tulee aloittaa neuvottelut Agricolan kirkon käyttöä koskien.

8. Leirikeskuksia koskevat näkemykset ja ehdotukset.

Haagan srk

Leirikeskustoiminnassa tulee meidän mielestämme kiinnittää erityistä huomiota siihen, että yhtymän omistuksessa olevat tilat ovat monikäyttöisiä, hyvässä kunnossa ja niiden ulosvuokrausta oman toiminnan mahdollistamalla ajoilla tehostetaan.

Herttoniemen srk:

Jo aiemmissa leirikeskuksia koskevissa kyselyissä on tullut selvästi ilmi, että leirikeskusten omistamista tärkeämpää on mahdollisuus palata samoihin paikkoihin uudelleen, vaikka tilat olisivatkin vuokratiloja. Nähdäksemme Lohirannan leirikeskus tarvitsisi lisää majoitustilaa ja Korpirauha taas useampia isoja kokoontumistiloja, jotta siellä voi toteuttaa useampaa leiriä kerralla.

Johannes församling

Lägerområdena bör ges upp bara på goda grunder. Det som sägs i inledningen av strategin: "Kirkkojen pyhyden tunnetta synnyttävä ilmapiiri on omiaan tukemaan hengellisyyttä jayhteisöllisyyttä. Kirkot ovat osa kulttuurihistoriaa ja siirtävät jatkuvuuden perinnettä." gäller i högsta grad även för lägerområdena. I Johannes finns en mycket stark anknytning till lägerområdet på Lekholmen som har ett gott rykte bland de svenskspråkiga helsingforsarna. Lekholmen är en vital plats för den svenskspråkiga andliga, kyrkliga och kulturella traditionen i Helsingfors. Det kunde vara meningsfullt att diskutera principerna för fastighetsunderhåll och –utveckling eftersom lägergårdarna på många sätt skiljer sig från de övriga fastigheterna.

Kallion srk:

Kallion seurakunta pitää leirikeskuksia kirkon ydintoimintojen näkökulmasta keskeisenä resurssina. Ne turvaavat rippikoulutyön resursseja osaltaan. On kuitenkin ilmeistä, että jatkossakin tarvitaan lisäresurssia tätä täydentämään. Tämä tulisi tehdä pitkäjänteisellä kumppanuussopimuksilla esimerkiksi kristillisten kansanopistojen kiinteistökantaa hyödyntäen. Tällainen kumppanuusmalli hyödyttäisi myös sisällöllisesti. Mikä tahansa tila ei parhaiten tarjoa kristilliseen kasvatustyöhön tiloja.

Lauttasaaren srk:

Muiden kiinteistötyyppien osalta leirikeskuksissa on tärkeää huomioida muun muassa omavaraisuus leirien järjestämisessä, keskusten laatu ja etäisyys. Neliömäärää ei tule kasvattaa.

Matteus församling:

När det gäller lägergårdarna är det viktigt att komma ihåg och beakta det känslomässiga värdet. T.ex. är Lekholmen ett av de viktigaste svenska rummen i hela Helsingfors och ett viktigt andlig hem för många generationer. Standarden behöver inte vara lika hög på alla lägergårdar (Lekholmen behöver inte bli ett Lohiranta).

Lägergårdarnas verksamhet kunde vidareutvecklas. Också Lekholmen är en "monikäyttötila" genom sin öppna verksamhet vid sidan av lägerverksamheten. Genom att förlänga användningsperioden och vidareutveckla verksamheten (kanske Lekis t.ex. kunde vara "vägkyrkan till havs") kan man fortsätta ytterligare förbättra verksamheten och göra den mera mångsidig. För finlandssvenskarna är Lekholmen inte bara en lägergård/lägerö utan en andlig gemenskap över generationsgränserna.

Malmin srk:

Leirikeskuksia tarvitaan seurakunnassa erilaisten toimintojen järjestämiseen ja eri kohderyhmien palvelemiseen.

Malmin näkökulmasta on oleellista, että kesän ajalle on riittävästi ja tasaisesti leirikeskuksia käytössä jokaiselle kesäviikolle ja myös talvikaudella, jotta isoskoulutukset ja muut seurakunnan tarpeet saadaan hoidettua.

Leirikeskusten on tärkeä olla mukana kiinteistö- ja tilastrategioissa.

Näemme, että on seurakuntien toiminnan kannalta tärkeää omistaa myös itse leirikeskuksia. Leirikeskukset voivat olla eritasoisia.

Mikaelin srk:

Seurakuntayhtymällä tulisi olla toimivat ja riittävä määrä leirikeskuksia, joko omia tai vuokrattuja. Seurakunnille tulisi taata leirikeskuksista jatkuvuus, jotta syntyy traditioita leirien suhteen

Oulunkylän srk:

Leirikeskusten kehittäminen on välttämätöntä tulevaisuuden leiritoiminnan turvaamiseksi. Nyt pyydetyllä lausuntoaikataululla on kuitenkin mahdollonta antaa tähän kattavaa lausuntoa. Leirikeskusten kehittäminen vaatii oman valmisteluajankansa niin strategialle kuin lausunnoille.

Paavalin srk:

Osasta leirikeskuksista kannattaa luopua. Leirikeskuksista on syytä säästää ne, joita voidaan hyödyntää ja käyttää ympärivuotisesti, erityisesti nuorisotyön kannalta merkittävät leirikeskukset.

Pakilan srk

Leirikeskuksia tarvitaan erilaisten toimintojen järjestämiseen.

Leirikeskusasiassa pitää kuulla sitä työntekijäjoukkoa, jotka leirikeskuksia käyttävät. Kun omia leirikeskuksia pidetään, on niissä tarpeen tehdä muutostöitä ja niiden käyttöastetta pitää saada nostettua myös ei-sesonkiaikana.

Petrus församling

Lägerområdena bör ges upp bara på goda grunder. Det som sägs i inledningen av strategin: "Kirkkojen pyhyden tunnetta synnyttävä ilmapiiri on omiaan tukemaan hengellisyyttä ja yhteisöllisyyttä. Kirkot ovat osa kulttuurihistoriaa ja siirtävät jatkuvuuden perinnettä." gäller i högsta grad även för lägerområdena. I Petrus finns en stark anknytning till lägerområdet på Lekholmen som har ett gott rykte bland de svenskspråkiga helsingforsarna. Att överge Lekholmen skulle vara en stor förlust för den svenskspråkiga andliga, kyrkliga och kulturella traditionen i Helsingfors. De svenska rummen är få för oss som språklig minoritet och därför fyller Lekholmen en oerhört viktig funktion med en verksamhet som omfattar mer än enbart traditionell lägerverksamhet. Lägerområdet Lekholmen är dessutom kostnadseffektivt.

Pitäjämäen srk:

Yhtymän omistuksessa olevat leirikeskukset on hankittu palvelemaan ensisijaisesti kasvatuksen (rippikoulut, lasten ja nuorten sekä diakonian leirejä). Ne soveltuvat vaihtelevasti muuhun, mahdollisesti ympärivuotiseen käyttöön. Kesän ja viikonloppujen osalta omat keskuksemme ovat käytössä. Kuten kiinteistöstrategian taustamuistiossa mainitaan, varustelutaso ei vastaa enää vaatimustasoa.

Mikäli rippileirien kestoa lyhennetään, leirikeskusten tarve muuttuu. Paremmalla varustelutasolla olevia keskuksia voisi käyttää laaja-alaisemmin, mutta se edellyttäisi investointeja ja kannattavuus jää silti kysymysmerkiksi. Osasta leirikeskuksia kannattanee luopua ja ostaa palveluja ulkopuolisilta toimijoilta, kuten strategiassa todetaan.

Roihuvuoren srk

Roihuvuoren seurakunnassa seurakuntayhtymän omistuksessa olevien leirikeskusten merkitys on osoittautunut nuorisotyön kannalta vähäisemmäksi kuin vielä jokin aikaa sitten arvioitiin. Rippikoululeirien lähijaksojen onnistumisen näkökulmasta tilojen omistajuus ei ole enää pitkään aikaan ollut merkittävä tekijä. Kokemuksemme on, että tärkeämpää kuin leirikeskusten omistaminen on kokonaistaloudellinen näkökulma. Siinä merkittävimpiä osatekijöitä ovat leirikeskuksen käyttökulut sekä etäisyys Helsingistä. Bussi- tai venematkan matkan pituus vaikuttaa merkittävästi kustannuksiin. Lohiranta ja Korpirauha ovat tästä näkökulmasta katsottuna hyvällä etäisyydellä, Kivisaaren osalta yhteysaluksen käytön hinta on iso rasite.

Tuomiokirkkosrk:

Leirikeskuksista kannattaa pitkällä aikavälillä pitää ne, joiden majoituskapasiteettia voidaan kehittää ympärivuotiseksi toiminnaksi. Saarikohteet ovat nostalgisia, mutta eivät niin kannattavia.

Pitkät sopimukset muualta vuokrattavien leirikeskusten kanssa takaa leiripaikkojen saannin tarpeen mukaan.

Muita lausunnoissa esille nostettuja näkökohtia.

Aikataulu

Kallion srk:

Helsingin seurakuntayhtymä on lähettänyt kiireellisellä aikataululla kesäajalle lausunnoille tila- ja kiinteistöstrategian. Tämä ei ole hyvän ja laadukkaan valmistelun mukainen aikataulu, eikä takaa myöskään laadukkaita lausuntoja.

Malmin srk:

Kiinteistöihin liittyvä asiakokonaisuus on kiireellinen, ja pidämme tärkeänä sitä, että se etenee hyvää vauhtia. Samaan aikaan toteamme, että liika kiire ei ole näin isoille ja tärkeille asioille hyväksi.

Munkkiniemen srk

Moittimisen aihetta on lausuntopyynnön aikataulutuksessa. Lausunnot tuli laatia keskellä kesää ja osa materiaaleista tuli silti pahasti myöhässä. Strategian taustamuistiossa mainitut liitteet 3 ja 4 puuttuvat edelleen.

Oulunkylän srk:

Leirikeskusten kehittäminen vaatii oman valmisteluaikinsa niin strategialle kuin lausunnoille.

Muistion kattavuus

Kallion srk:

Kallion seurakunnan seurakuntaneuvosto ei hyväksy osaltaan strategian käsittelyn liitteenä olevaa taustamuistiota. Sitä ei sen sisältämien linjaustenomaisen lauseiden ja väärinkäsitysten välttämiseksi pitäisi liittää hyväksyttävään materiaaliin.

Malmin srk: Taustamuistiossa on niin paljon yksittäisiä asioita ja moneen suuntaan vetäviä teemoja, että sen hyväksyminen ei ole mielekäs. Jos taustamuistio hyväksytään, näemme riskinä sen, että siinä tullaan ottaneeksi kantaa moniin asioihin, jotka eivät ole tässä yhteydessä relevantteja ja välttämättömiä.

Kirkkohallituksen strategiapohjan käyttäminen

Kallion srk:

Kallion seurakunnan näkemys on, että kiinteistöstrategia olisi tullut laatia kirkkohallituksen antamien ohjeiden ja mallien mukaan. Näin sitä olisi voinut myös verrata muiden seurakuntatalouksien vastaaviin strategioihin. Pilottina toimineen Tampereen seurakuntayhtymän kiinteistöstrategia on erinomainen esimerkki hyvästä ja selkeästä kokonaisuudesta. Malli lähtee kiinteistöjen listaamisesta, joka olisi ollut tällekin strategialle ja erityisesti laadukkaalle päätöksenteolle nykyistä parempi lähtökohta. Helsingin seurakuntayhtymän hallinnon tapa olla hyödyntämättä kirkkohallituksen yhteistä valmistelua ja pohjia ei rakenna kirkon tulevaisuutta kestäväälle pohjalle.

Herttoniemen srk:

On toki uudelleen harkittava, riittääkö Helsingin seurakunnille nyt hahmoteltu, hieman yleisemmällä tasolla oleva strategiakuvaus (kiinteistö- ja tilastrategiat sekä taustamuistioliitteinen) vai onko vielä kerran syytä harkita kirkkohallituksen 2023 päivitettyyn tarkempaan ohjeistukseen tarttumista, jotta esimerkiksi kirkoista luopumisten yhteydessä asiointi kirkkohallituksen asiantuntijoiden kanssa helpottuu. Viittaamme tähän kokonaisuuteen:

<https://sakasti.fi/kiinteistot-ja-maankaytto/kiinteistostrategia/kiinteistostrategiamalli-seurakunnille/> (viitattu 14.8.2024)

Malmin seurakunta kiinnittää huomiota siihen, että Helsingissä on päädytty tekemään kiinteistö- ja tilastrategia huomioimatta kirkkohallituksen valmistelemaa mallipohjaa ja toivoo, että strategiat päivitetään kohtuullisella aikataululla kokonaiskirkon yhteiseen pohjaan.

Kiinteistöjen hallinnointi ja mahdollinen yhtiöittäminen

Malmin srk

Kiinteistöjen hallinnointi on todella vaativa asiakokonaisuus. Mahdollinen kiinteistöjen yhtiöittäminen kuulostaa monimutkaiselta järjestelyltä, joka vaatii hallinnointia ja resursseja, rahaa ja lisää henkilöitä asiaa hoitamaan.

Oulunkylän seurakuntaneuvosto suhtautuu kielteisesti taustamuistion kohdassa 3.7 Tilojen hallinnointi esitettyyn ratkaisuun ja pitää sitä toimimattomana.

Sisäiset vuokrat

Lauttasaaren srk:

Lauttasaaren seurakunta kannattaa sitä, että sisäisistä vuokrasta luovuttaisiin kokonaan. Sisäisten vuokrien nykyinen malli on hallinnollisesti raskas, vaikeasti ennakoitava ja voi johtaa yksittäisen seurakunnan kohtuuttomaan taloudelliseen tilanteeseen. Ainakaan yhtymän omaisuuteen kuuluvien kiinteistöjen välttämättömien peruskorjausten kustannusten kattamista ei tule jättää yksittäisen seurakunnan kannettavaksi.

Mikäli sisäiset vuokrat tulevat kuitenkin jatkossakin käyttöön, on syytä kiinnittää huomiota siihen, että vuokramalli on mahdollisimman ennustettava ja hallinnollisesti kevyt. Edelleen, mikäli sisäiset vuokrat jäävät käyttöön, tulisi ehdottomasti huomioida seurakuntien saaman määrärahan suuruus suhteessa seurakunnan jäsenmäärään – esimerkiksi siten, että seurakunnan saamista määrärahoista vähennetään sisäiset vuokrat ja jaetaan jäsenmäärällä eli $(\text{määrärahat} - \text{vuokrat}) / \text{jäsenmäärä}$. Näin käytössä olevan reaaliäärärahan tasoa voitaisiin tarkkailla.

Ulosvuokraus

Haagan srk:

Edellä esitettyjen seikkojen lisäksi seurakuntaneuvosto haluaa kiinnittää huomiota kolmeen tärkeään asiaan.

Ensinnäkin tilavuokrien määräytymisperusteissa tulee huomioida tilojen erilaisuus eli kirkkotilan ja esimerkiksi asuinkerrostalon kellarissa sijaitsevan tilan neliöhinnassa tulee olla merkittävä ero.

Toiseksi seurakunnan erilaisten tilojen ulosvuokrauksen hinnassa ja periaatteissa tulee huomioida se, että kuka tilaa vuokraa ja mihin tarkoitukseen. Tämän lisäksi tulee huomioida tilojen sijainti ja koko eli esimerkiksi suuren kirkkosalin konserttivuokra ei voi olla suhteessa sama kuin pienemmän lähiöalueella sijaitsevan kirkon.

Kolmanneksi tilojen yhteiskäyttövalmisteluissa tulee ottaa huomioon kunkin seurakunnan tilojen määrä ja käyttöaste. Mikäli kirkon tilat ovat jo valmiiksi seurakunnan oman toiminnan, seurakuntalaisten ja alueen verkostojen tehokäytössä, niin yhteiskäyttömahdollisuus ei saa ohittaa jo olemassa olevaa toimintaa.

Munkkiniemen seurakunta:

Seurakuntalaisilta ja muita käyttäjiltä perittävien tilavuokrien ja palvelumaksujen tason yhtenäistämässä koko kaupungissa on omat hyvät puolensa, mutta täysin yhtenäinen hinnasto ei voi olla. Toiset tilat ovat toisia kysytympiä sijaintinsa tai ominaisuuksiensa vuoksi. Pitäisikö esimerkiksi suosituksen konserttikirkon tilavuokraa alentaa sen vuoksi, että jotakin toista kirkkoa ei millään saisi vuokralle samalla hinnalla?

Muita näkökohtia

Kallion srk:

Suurimpana ongelmana näemme, että strategiassa on lueteltu liian monta asiaa, joiden osalta linjaukset jäävät ilmaan, esimerkiksi ilman mainintaa tulevasta päätöksentekijästä. Monet isot ja periaatteelliset asiat on näin jätetty epämääräisten sanontojen varaan tai vihjauksina rivien väleihin. On vaikeata hahmottaa, mitä näistä mahdollisista täsmentämättömistä ehdotuksista seuraisi. Esimerkkeinä strategioissa avoimeksi jäävistä kysymyksistä:

- kiinteistöjen ryhmittely, lisäksi: kiinteistöjen ryhmittelyä ”voidaan tarkastella vuosittain”
- urkukantoinnukset ja urkukantojen ylläpito
- leirikeskusten asema kiinteistökannassa
- sisäisten vuokrien järjestelmä
- tilojen verkostosta päättäminen (joka ”pyritään päättämään yhdessä”)
- tilojen päätöskriteerien linjaukset

Kuka on näissä avoimeksi jääneissä kysymyksissä toimija, kuka päätöksentekijä ja mitä asioita valtuusto nyt hyväksyessään siirtää kiinteistöjohtokunnan tai YKNN linjattavaksi? Ja millainen on seurakuntaneuvostojen rooli tässä prosessissa?

Päätöksenteon ja lausunnonannon näkökulmasta olisi tärkeää saada päättäjille listaus siitä, millaisia kiinteistöjä ja tiloja on, millaisessa kunnossa ne ovat, milloin on korjattu tai millaisia korjauksia tai investointeja on odotettavissa. Näillä tiedoilla on merkitystä silloin, kun päättäjät ja seurakunnat ottavat kantaa korjausten kustannuksiin, priorisointeihin tai luopumisiin.

Tila- ja kiinteistöstrategian yhteys juuri hyväksytyyn yhtymän strategiaan jää löyhäksi tai sitä ei ole kirjoitettu auki. Siihen viitataan ainoastaan Tilastrategian osiossa 2. ”Toimintaympäristön muutos ja sen vaikutus tiloihin”. Tämä osio on tehty kuitenkin varsin vaillinaisesti. Lisäksi puuttuu strateginen näkemys tilojen tulevaisuudesta ja tila-asioiden yhteys seurakunnalliseen toimintaan.

Kallion seurakunta esittää, että seuraavan valtuustokauden päättäjien tulee uudistaa tämä mahdollisesti nyt hyväksyttävä tila- ja kiinteistöstrategia edellä mainittujen linjojen mukaisesti.

Lauttasaaren srk:

Tuettu asuminen on muiden toimijoiden tehtävä. Siitä voidaan luopua ja kenties mahdollisuuksien mukaan tukea muita toimijoita. Hautausmaiden arvokkuutta tulee vaalia, mutta tilaratkaisujen tulee olla kustannustehokkaita.

Hoito- ja siivouspalveluiden kilpailuttamisessa olisi syytä selvittää mahdollisuus myös pienempien osakokonaisuuksien kilpailuttamiseen siten, että pienemmätkin – kenties paikalliset – toimijat olisivat mahdollisia tarjoajia.

Yhdenmukaisen tilavuokrahinnaston luominen on kannatettavaa olettaen, että hinnasto on ohjeellinen. Tilojen taso, sijainti, kustannukset, sekä seurakuntien strategiset linjaukset vaihtelevat alueiden kesken merkittävästi.

Tavoite siitä, että kokonaistilakustannukset vähenevät vuoteen 2030 mennessä on hyvin tärkeä. Tässä välietapit ovat myös tärkeitä, jotta tilakustannuksia saataisiin laskettua joka vuosi kohti 2030 mentäessä.

Munkkiniemen srk

Munkkiniemen seurakuntaneuvosto pitää kiinteistö- ja tilastrategian laatimista ehdottoman tarpeellisena. Siihen olisi ollut syytä ryhtyä jo ennen kuin seurakunnat alkoivat laajamittaisesti luopua kiinteistöistään. Nyt strategia laaditaan jälkijunassa, mutta sitä voidaan kuitenkin hyödyntää tulevaisuuden ratkaisuissa.

Tilavarausjärjestelmän ja kulunvalvonnan kehittäminen siten, että kaikki tilat ovat aidosti ja helposti seurakuntalaisten käytettävissä, on hyvä suunta. Tehostuvan tilankäytön haasteena on se, että seurakunnilla on entistä vähemmän mahdollisuuksia järjestää toimintaa lyhyellä varoitusajalla, jos sopivia tiloja ei ole tarjolla. Tilojen monikäyttöisyydestä ja toiminnallisuudesta puhuttaessa taustamuistiossa mainittiin laadukkaat äänentoisto-, striimaus- ja muut vastaavat laitteet. Jos tämä on tavoiteltava, miksi kiinteistöosasto ei huolehdi laadukkaasti äänentoiston järjestämisestä osana kirkkojen remontteja, vaan ne jäävät yksittäisten seurakuntien vastuulle?

Lopuksi seurakuntaneuvosto toivoo vielä, että strategiassa huomioitaisiin lasten ja nuorten näkökulma, onhan lapsivaikutusten arviointi oleellinen osa kaikkea päätöksentekoa.

Kallion seurakunnan muita kommentteja:

Seurakunnallinen toiminta:

Saavutettavuuden ja esteettömyyden käsitteet ovat kovin vähäisellä huomiolla strategiassa. Kuitenkin ne ovat uskomme ja teologiamme ydintä. Saavutettavuus sanan mainitaan vain kerran.

Uudisamme myös esityksemme, että tilojen saavutettavuuden lisäämisen edistämiseksi määriteltäisiin erillinen saavutettavuusmääräraha, jota käytettäisiin niihin remontteihin, joilla lisätään erityisesti kirkkotilojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta ohitse varsinaisten peruskorjausten. Tämä määräraha vauhdittaisi tätä periaatteellisestikin tärkeää strategista valintaa. Tilastrategiassa mainitaan, että ”Tavoitteena on toteuttaa pääosa seurakunnan toiminnasta kirkkorakennuksessa.” Tämä lause on ristiriitainen luterilaisen seurakuntakäsityksemme kanssa, jossa seurakunta ovat ihmiset, jotka toimivat myös arjessaan. Lisäksi seurakunnan työntekijät tekevät ison osan työstään ihmisten kodeissa, yhteistyökumppaneiden tiloissa ja toivottavasti myös kaduilla. Tämä kappale tilastrategiassa johdattaa hyvin työntekijäkeskeiseen seurakuntanäkyyn. On tärkeä huomata, että osalla

seurakuntien testamenttirahastoja on myös kiinteistöomaisuutta. Tätä omaisuutta tai sen tuottoa ei hoideta tällä hetkellä riittävän tavoitteellisesti ja systemaattisesti.

Kirkkotilojen vuokraustuloista

Seurakunnat saavat pääsylipputuloja sekä konserteista, tilaisuuksista että mahdollisista kirkkorakennusten pääsylipputuloista. Näiden tulojen hankkimisessa seurakunnat tekevät mittavaa kehitystyötä ja hoitavat työntekijöidensä voimin paljon järjestelyitä. Jos tuloja lasketaan ja jaetaan, tulee niihin kohdistaa myös kaikki niihin tulevat menot, ml. hallinnon menot. Samalla on hyvä huomata, että osa tuloista tulee myös tilanteista, joissa seurakunnalla on toiminnallinen intressi pitää yllä avointa ja laajaa toimintaa. Esimerkiksi usein konserttivuokrat eivät ole markkinahintaisia yhteisen intressin vuoksi.

Kallion seurakunta on valmis keskustelemaan mahdollisen tulontasauksen järjestelmistä, kunhan se tehdään oikeudenmukaisesti. Huolena on, että sisäinen tulojen jako lisää merkittävästi sisäistä hallintoa, johon taas kuluu rahaa. Keskusta-alueen kirkkojen turistiyön tekeminen nykyistä laajemmin yhteistyössä, jossa yhteisesti tehdään osa työstä ja myös jaetaan tuloa, voi olla nykyistä tehokkaampi ja tuloksekkaampikin suunta. Tässä kehittämistyössä Kallion seurakunta on mieluusti mukana.

Kallion seurakunnan seurakuntaneuvosto ei hyväksy osaltaan strategian käsittelyn liitteenä olevaa taustamuistiota. Sitä ei sen sisältämien linjaustenomaisen lauseiden ja väärinkäsitysten välttämiseksi pitäisi liittää hyväksyttävään materiaaliin.